Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغان

او

افغانستان

دوه یم چاپ

لیکوال

علامه عبدالحی حبیبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب پېژندنه

د رسالې نوم : افغان او افغانستان

ليکونکی : علامه عبدالحی حبيبي

پښتو کوونکی : حبيب الله رفيع

خپروونکی : د ساپي پښتو څېړنو او پراختيا مرکز

کمپوز او ډيزاين : د کمپيوټر څانګه

د خپرېدو کال : ۱۳۷۶ / ۱۹۹۸

دوه يم چاپ : ۱۳۸۰-۲۰۰۱

د چاپ شمېر : ۱۰۰۰ ټوکه

د چاپ حق : خپروونکې ادارې سره خوندي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

PROPERTY OF ACKU
11633

بسم الله الرحمن الرحيم

PROPERTY OF ARIC
Established 1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ج)

دلوی خدای په نامه

افغـــان او افغانســـتان دوه تـــاریخي او تـــاریخ جوړوونکي نومونـه دي خو ځینـې مغرض ځېړونکي او بې خبره لیکوالان په خپلو لیکنو کـې د دې دوو کلمـو پـر تـاریخي قدامـت سترګې پټوي او دانـوم اېښودنې نوې، تازه او له وروستیو پېړیـو سره تړلې بولي.

اروانښاد علامـه عبدالحـی حبیبـي د افغـان او افغانستان د کلمو په هکله د ذهنونو د روښانولو او د تـاریخ د سمون په غرض د افغـان او افغانســتان پـه باب یوه مقاله ولیکله چې د افغان د نامـه یو زراووه لس سوه کلن او د افغانستان د نامه اووه سوه کلن

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرغونتـــوب د تـــاريخي اســـنادو، شـــواهدو او لاسوندونو په رڼا کې راښيي.

د ساپي پښتو څېړنو او پراختيامرکز لـه خپلـو لومړنيـو طبـاعتي امکانـاتو نـه پـه اسـتفادې سـره داکـوچنی خـو ګټـوره او علمـي مقالـه چـې د معنـوي ارزښت له مخې له پېړړو کتابونو سره برابري کولای شي د يوې ځانګړې رسالې په تـوګه پـه پښتـو ژبـه ددوه يـم ځل لـه پـاره خپروي. څو زمـوږ ځوان نسـل د خپل ملت او وطن په هکلـه علمـي معلومـات تـرې تـر لاسه کـړي او پـه دې برخـه کـې د مغرضـو يـا پرديـو او دښمنو ليکوالـو پـر غلطـو او ناسـمو معلومـاتو ونـه غولېږي. موږ د خپل کار منظم آغاز په همداسـې يـوه وړه خـو ډېره ګټـوره رسـاله کـوو او هيلـه لـرو چـې افغاني ځوانان يې په غورو لولي.

په مينه

(د ساپي پښتو څېړنو او پراختيا مرکز)

بسم الله الرحمن الرحيم

د افغـان کلمـه چې اوس د افغانسـتان د ټولـو خلکـو ملـي نـوم دی او داسـيا پـه زړه کـې تـر ټولـو تاريخي، اقتصادي او اجتماعي شرايطو لاندې يونه بيلېدونکی واحد جوړ کړی - داسې نوم دی چې لږ تر لږه يو زر اووه سوه (۱۷۰۰) کلن تاريخي لرغونتوب او ملي اصالت لري.

په افغانستان کې دننه او دباندې ځينې کسان فکر کوي چې دانومونه د احمدشاه ابدالي په لاس د افغاني دولت تر بيا جوړولو وروسته په اتلسمه پېړۍ کې رامينځ ته شوي او زموږ هغه هېوادوال چې له تاريخي پېښو نه خبر نه دي تل له مانه پوښتي چې ايا دا نومونه لرغوني تاريخ لري کنه؟ نو ځکه په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکنه کې په ډېر لنډیز سره د خپل ملي تاریخ داموضوع درنو لوستونکو ته وړاندې کوم.

د افغان نوم ترکومه ځایه چې ماته څرګند دی په تاریخ کې اوږدې ریښې لري او په همدې سیمه کې دهلمند او سند د دوو لویو سیندونو تر منځ په همدې نامه یوې ډلې وګړو ژوند کاوه چې تفصیل یې دادی:

شل کاله پخوا (اوس پنځه پنځوس کاله – مترجم) د ایران د شیراز په "نقش رستم" کې د شیکاګو د ختیځې موسسې د لرغونپوهانو یوې ډلې د هغه ځای په ډېر لیکونو کې د زردشت په کعبه کې په دوو پهلوي اشکاني (پارتي) او یوناني ژبو یو ډېر لیك وموند چې هغه د ساساني کورنۍ دوهم بادشاه لومړني شاه پور تر ۲۶۰ میلادي کال او د او دیسي په جګړه کې د روم د امپراتور والیرین

د Valerian) تر ماتې او اسارت وروسته دلته د زردشت د کعبې د دیوال په ډبرو لیکلي دي.

څرنګه چې لومړی شاپور په ۲۷۳م کال مړشوی نو د دې ډبرلیك د لیکلو نېټه د ۲۶۰ تر ۲۷۳ع کال پورې دديارلسو کلونو تر منځ منځ ټاکلای شو.

(د دې ډبر لیك نیمګړې فارسي ژباړه دې د لرغونپوهنې د رپوټونو د۴ ټوك په ۱۸۱ مخ کې چې په ۱۹۵۹ع کال په شیراز (ایران) کې خپور شوی، وکتل شي). د دې ډبر لیك په دوهم بند کې دپشکابور (pashkabur) د ښار نوم د کوشان خساتر (Kushan-khsatr) یعني د کوشاني هېواد د وروستني ختیځ سرحد په توګه یاد شوی دی چې هغه یې د یوناني له "کسپاپوروس" د چیني هیون تسنګ له پو- لو- شا - پو- لو او د اسلامي دورې د مورخینو له پرشا پورا و پر شاور(پېښور) سره یو بللی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی. د همدې ډبر لیك په شپږمه برخه کې د شاه پور د واکمنۍ په مهمو کسانوکې د "ونده فرو ابګان رزمه ود" (۱) نوم یاد شوی دی چې د سپرنګ لونګ (Sprengling) په نامه یوه محقق لومړی ځل دا ډبر لیك ولوست او دامریکې په سامي مجله کې یې په ۱۹۴۰ کال یوه مقاله ولیکله او دوهمه کلمه "ابګان" یې په قاطع ډول د افغان له اوسني پاچا دریم شاه پور له نامه سره چې له ۳۰۹ تر ۳۷۹ ع کال پورې یې او یا کاله پاچاهي کړې د اپکان (Apkan) په بڼه یو صفت او لقب یاد شوی دی چې داکلمه هم کولای شو د "ابګان" د یادې شوې کلمې غونډې وګڼو چې د زړورتوب، رشد او نجابت د صفت او یا به هم د نژادي تړون په بنا راوړل شوې وي او همدا موضوع ده چې ځینې مورخین لکه سر او لف کیرو یې دساساني دربارپه مشرانو کې د درانیو او

يوسفزيو دشته والي په فكر كړې دي (وګورئ: پټانان - انګليسي متن ۸۰ مخ). او مورږ نوموړى نوم "وينده فرن افغان رزم بد" يعنې "د افغان د جګړې سالار وينده فرن" ويلاى شو چې ښايي يو افغاني سلار وي. د فردوسي په شهنامه كې هم دوه ځله د "آوګان" نوم راغلى چې د فريدون د وخت له سپه سالارانو څخه وځ:

سپهدار چون قارن كاوګان
سپه كش چو شيروي وچون آوګان

(شاهنامه، د مسكوچاپ، لومړى ټوك، ۱۱۰ مخ)

همدا د فريدون په داستان كې يو بل ځل وايي:

همه ګرد ايوان، دورويه سپاه
بزرين عمود و به زرين كلاه

سپهدار چون قارن کاوان
به پیش سپاه اندرون آوگان

(لومړی ټوك، ۱۱۶ مخ)

که څه هم چې د شاهنامې داستانونه تاریخي سندونه نه دي خو زیات پخواني حقیقتونه پکښې نغښتي دي. د نمونې په توگه په همدې بیتونو کې قارن یاد شوی چې د قارن کورنۍ د اشکانیانو ددورې یوه اشرافي کورنۍ وه او په (۵۰ ع) کال کې دبین النهرین اشکاني واکمن کارنس (Carenes) نومېده (وگورئ: د مینارسکي د ویس ورامین مقاله، ۴۳۱ مخ، د تهران چاپ، ۱۹۵۸ ع کال).

دا "او گان" هم هماغه د ساساني عهد "ابگان" ته ورته دی خو په زړو روایتونو کې د فریدون سپه سالار وُ چې هغه یې سمکنان د زوی آوه نومي پهلوان سره منسوباوه او الماني بوستي په خپل کتاب

"ایراني نومونه" کې وايي چې : "د اوه اصل او ستايي دی د مهربان او لاس نیوونکي په نامه" (د شاهنامې فرهنګ، ۱۲ مخ، د تهران چاپ ، ۱۹۴۱ع) خو په شاهنامه کې په خپله دا دوه کسان د کیخسرو دوخت اتلان (پهلوانان) دي چې له افراسیاب سره دده په لویه جګړه کې داسې یاد شوي دي:

چو کیخسرو ان رزم ترکان بدید
که خورشید ګشت از جهان ناپدید
سوی اوه و سمکنان کرد روی
که بودند شیران پر خاشجوی

(شاهنامه ۲۸۱مخ، ۵ ټوک)

په هر حال له دې يادونې څخه داسې څرګندېږي چې اوه - او ګان په لرغونو اريايي روایاتو او شاهنامو کې دود و او که د بوستي د وينا له مخې يې اصل او ستايي و بولو نو معنی به يې مهربان او

لاس نیوونکی وي چې داسې نومونه له لرغونو اتلانو سره وړ وو او که بیا وروسته د یوه قوم او یا ټولنې په معنی اوښتی وي لیرې نه ده.

که د ابګان، په اګان او اوګان کلمو ته په زړو روایاتو او د ساساني دورې په پاتې شونو کې د باور وړ اهمیت ورکړل شي لکه چې سپرنګ لنګ او اولف کیرو همدا نظر لري نو دعوه کولای شو چې دافغان نوم یا صفت د ابګان او اپه ګان په بڼه له دریمې عیسوي پېړۍ (صدۍ) څخه اخیستل کیده او بادشاهانو، اداره چیانو او واکمنانو پېژانده او داسند تر اوسه د دې نامه د لرغونتوب په باب د یادولو وړ زوړ سند دی چې د زړو روایتونو "اوګان" هم ورته دی.

دوهم زوړ سند چې د دې نامه په باب یې لرو دهند له تر لاسه شویو او پاتې شویو آثارو سره اړه

لري چې دا نوم د اوه ګانه (Avagana) په بڼه چې د ساساني دورې د ابګان او اپه ګان له بڼو سره ورته دی، په هندي آثارو کې په لاندې تفصیل مومو:

ورهامي هیرا (Varha-Mihira) هندي شاعر او نجومي دی چې د پنځمې عیسوي پېړۍ په پای کې د هند په راجین کې وزیر بد او د ۵,۵٤ شاوخوا یې بنه شهرت وموند، د ده مهم کتاب "پنچه سید هانتیکا" (Pance Siddhantika) نومېده چې دنجوم د علم د پنځو کتابونو لنډیز وٴ او دی د نجوم په باب یو منظوم کتاب هم لري چې پکې یې د بنکلو ډبرو. د هند د جغرافیې او نور د کار وړ موضوعاتو په باب هم خبرې کړې او نوم یې پرې "بهریته سنهیته (Bhrita Sanhita) ایښي دي چې په ۱۱-۶۱ او ۱۶-۳۱ بیتونوکې یې دافغان نوم داوه ګانه په بڼه یاد شوی دی.لکه څرنګه چې

فرانسوي عالم موسیو فوشه په خپل "تکسیلا ته د هند او باختر زړه لار"نومي کتاب (په ۱۹۴۷ کال کې د پاریس چاپ، ۲۳۵-۲۵۲ مخونه، ۱۷ نوټ) کې شرح کړې دی: دا د شپږمې پیړۍ په مینځ - مینځ کې د افغان ډېر زوړ یاد دی، ځکه هندي منجم "ورهامیهیرا" په ۵۸۷ ع کال مړشوی او وایي چې د ده نجومي معلومات یوناني سرچینه درلوده او ځمکې په کرویتوب (ګردوالي) قایل و، دده دوه کتابونه ابو ریحان بیروني په عربي ژباړلي نوله همدې امله په پوهانو کې د ده شهرت او ثقه والی تل د باور وړو.

د همدې تاریخي سند له مخې د"افغان" کلمه په هندیانو کې لږ تر لږه ۱۴۰۰ کاله وړاندې هم مشهوره وه او هندي لیکوالو یاده کړې ده.

تر اسلام وړاندې پېړيو کې مو دافغان نوم په دوو پخوانيو سندونو لوېديځ ته په پارس او ختيځ ته په هندوکې در وښود او موږ پوهېږو چې همدا وخت بودايي دين د افغانستان په ختيځ او شمال کې دودو او لوی بودايي بود تونونه د افغاني هېواد په بېلا بېلو ښارونو لکه بلخ، کندز، کاپيسا، هډې، لغمان او له غزني نه تر کندهاره پورې ودان وو او څرنګه چې د چين خلك هم د دين له مخې بودايان وو نو ځکه به د چين بودايي زيارت کوونکي تل د زيارت او تبرك له پاره دې هېواد ته تلل راتلل. له دې زيارت کوونکو څخه يو هم "هيون تسنګ" دی چې د اوومې پېړۍ په لومړۍ نيمايي کې د اسلام له ظهور سره سم خو د عربو په لاس د افغانستان تر فتح کېدو وړاندې دې هېواد ته راغلی دی، دی د ٦٢٩ کال د اګست په لومړۍ نېټه له "ليانګ چو" نه را روان شو او د

۶۳۰ع د مارچ په ۵ "سمرقند " او په ۲۰ نېټه د افغانستان "خلم" ته راورسېد ، دی د اپرېل په ۲۰ په "بلخ" او داپرېل په ۳۰ په باميانو کې و، او دهندوکش په له واورو ډک غره د مې په لسمه نېټه "کاپيسا" ته راورسېد ، د اوړي تر پايه پورې د کابل شاهانو په دې پايتخت کې پاتې شو او بيا يې خپل سفر ته داسې دوام ورکړ:

د اګست په ۱۵ لغمان ته راغی او درې ورځې يې هلته تېرې کړې، د اګست په ۲۰ ننګرهار ته راغی، دوې مياشتې هلته پاتې شو، د نومبر له لومړۍ نيټې نه د ګندهارا په نورو برخو او ددسمبر له لومړۍ نېټې نه د پېښور په سيمو کې و، د ۶۳۱ع د جنورې په لومړۍ نېټه د سند د سيند په کښونو کې په سفر روان شو او د اپرېل په ۱۰ نېټه ټکسيلا ته ورسېد ، دی ۱۲ کاله په هند کې پاتې شو او په

بېرته راستنېدو کې د ۶۴۳ع کال د دسمبر په ۱۵ نېټه بېرته ټکسيلا ته راغی او بيا يې د افغانستان لاندنې ښارونه وليدل:

د دسمبر په ۲۵ نېټه د فيل په سورلۍ له اباسين نه - راواوښت، د ۶۴۴ع کال د مارچ په ۱۵ نېټه لغمان ته راورسېد او دهغه ځای له پاچا سره يوه مياشت پاتې شو، د جون په ۱۵ "فه- له - نه" يعنې "بنو" ته ورسېد، د جون په ۲۰ " او - پو - کين" او د جون په ۲۵ " تساو - کيو - تو" (غزني) ته ولاړ، د جولای په لومړۍ نېټه اور تسپانه (کابل) ، د جولای په ۵ کاپيسا ، د جولای په ۲۰ اندراب، د اګست په لومړۍ نېټه توخار(تخار) د ستمبر په ۸ بدخشان او د دسمبر په ۱۲ پامير ته ورسېد چې بيا له هغه ځايه يار کند او ختن ته تېر شو.

د هیون تسنګ سفر نامه د "سي - یو - کي" یعنې د لویدیځو هیوادو خاطرې نومېږي او له چیني ژبې نه په انګلیسي ژباړل شوې او په وارو - وارو خپره شوې ده چې د دې ارښتناك کتاب یوه برخه دهغه وخت د افغانستان د خاورې او خلکو دجغرافیایي ، دیني، سیاسي او اجتماعي اوضاعو په باب ډېر په زړه پورې مواد لري او کله چې دی له هند نه په راغبرګېدو کښې "فه - له - نه" یعنې د"بنو" ولایت ته رسېږي، د "سي- یو - کي" د لومړي ټوك په ۲۶۵ مخ کې (انګلیسي ژباړه) د "او- پو- کین" (o-po-kien) په نامه یوه سیمه د بنون او غزني تر مینځ د بنو شمال لویدیځ او دغزني جنون ختیځ ته، یادوي چې تر ده وړاندي یوه بل چیني زایرفاهیان هغه د "لو -یې" یعنې "روه"(Roh) په نامه یاده کړې وه (۲) څېړونکو خصوصا جنرال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کننګهم د هند د لرغوني جغرافيې ليکوال دا "او - پو - کين" د "اوه ګان" (افغان) له کلمې سره تطبيق کوي او وايي چې هيون تسنګ د دې خلکو ژبه هندي نه بولي خو دده په وينا يې د هند له ژبو سره لږ ورته والی درلود نو له دې نه په مطلب پښتو وي او څرنګه چې چيني "او - پو - کين" همغه د لرغوني "ا- وه - ګان" هجاوې (څپې) لري نو بويه په باور ووايو چې مراد همدا افغان دی چې اوس هم د سنده او غزني تر مينځ د پکتيا - پکتيکا او غزني ولايتونه د افغاني اصيلو او لرغونو قبيلو استوګنځي دي، دی حتما د همدې کورمې او ګوملې په غرونو چې د "او- پو - کين" يعنې "افغان" استوګنځی و او په همدې نامه ياديده. د پکتيا ولايت ته ور اوښتی دی.

تر اسلام وړاندې د افغان د نامه په باب همدا درې لرغوني ساساني، هندي او چيني سندونه لرو او تر دې وروسته په اسلامي دوره کې د دې نامه ياد په درې او عربي کتابونو کې په مکرر ډول راغلي چې ډېر زوړ ياد يې په "حدودالعالم" کې دی چې په ٣٧٢هـ (٩٨٢ع) کال د جوزجان د ال فريغون له کورنۍ او يا مربوطينو څخه ګڼي، ليکلي دي. په دې کتاب کې د عبدالجبار عتبي په " تاريخ يميني" کې "افغان" د سبکتګين او د ده د کورنۍ په عصر کې په وارو- وارو ياد کړی ان چې ابن اثير په الکامل کې هغه د ابغان په زړه املاهم ليکي، ترې راوروسته مورخانو لکه فخر مدبر په اداب الحرب والشجاعه، قاضي منهاج سراج جوزجاني په طبقات ناصري، حمدالله مستوفي په تاريخ ګزيده او محمد قاسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرشته او نوروهم "افغان" او "اوغاني" قبايل په وارو- وارو ياد کړي دي.

همدا راز د افغانستان د کلمې په باب هم ويلای شو چې دا داسې نوی نوم نه دی چې داحمدشاه ابدالي په وخت کې دې جوړ شوی وي، بلکه تر ده په پېړيو وړاندې يعنې (۷۰۰) کاله مخکې هم موجود او دا ستعمال وړ و او موږ د سيفي هروي په تاريخ هرات کې چې د ۷۲۱هـ (۱۳۲۱ع) کال شا او خوا تاليف شوي وينو چې همدا د افغانستان ختيځې سيمې يې د سند تر ځنډو پورې د "افغانستان " په نامه بللې اوله دې نه څرګندېږي کله چې هرات د "ال کرت" پايتخت و او هيواد د غزنويانو او غوريانو د سياسي وحدت له دورو نه د چنګيزيانو د تېريو له امله د تجزيې او ورانۍ په لور روان و، د افغانستان نوم هغه وخت هم

موجود و خو دومره پراختیا یې نه درلوده لکه د احمدشاه بابا په وخت کې یې چې تر لاسه کړه.

د هرات د تیموریانو په وخت کې مولانا کمال الدین عبدالرزاق سمرقندي هروي چې په ۸۱۶هـ (۱۴۱۳ع) کال په هرات کې زېږېدلی او دهرات د دربار د پوهانو، مورخانو قضا او سیاست له کسانو څخه و خپل د "مطلع سعدین او مجمع بحرین" تاریخ په ۸۷۵ هـ (۱۴۷۰ع) کال ولیکه، دی هم په خپل کتاب کې افغانستان په همهغه جغرافیایي وسعت چې سیفي پېژانده په وارو - وارو یادوي چې د هرات د تیموریانو د لوی هېواد خراسان یوه برخه و او معین الدین اسفزاري هم په روضات الجنات کې افغانستان په وارو - وارو یاد کړی دی.

کله چې بابر په ۹۳۲ هـ (۱۵۲۶ع) کال له افغانستان نه د هند په لور ولاړ او په ډیلي کې یې د

هند د مغولو امپراتوري جوړه کړه نو دال بابر په اکثرو تاریخونو کې وینو چې همدا د افغانستان نوم په همهغه واړه جغرافیایي مفهوم موجود او مستعمل دی او د دې سیمې خلك تل د هند د تیموریانو او دایران د صفویانو د یرغلګرو امپراتوریو په مقابل کې د خپل ژوند او ازادۍ د ساتلو په جګړه بوخت دي - څو چې په همدې افغانستان کې ددوو پېړیو د اوږده مقاومت او مقابلې په نتیجه کې د میرویس او احمدشاه د مېړنیو قیامونو په وسیله یو ځل بیا ددې خاورې په سیاسي وحدت، بیا احیاء او د لوی افغانستان په جوړولو بریالي شول او دادی مونږ اوس د افغان یو زر اووه سوه کلن او د افغانستان اووه سوه کلن ویاړمن نومونه د خپل ملي وحدت او تاریخي سوابقو د ویاړ وړ پیل او مبداء په توګه پېژنو(۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایلیکونه:

(۱) سر اولف کېرو (پټانــان) د ډېرلیـك دا دري کلمې د یوناني متن له مخې د پروفیسر سپرنګ لنـګ په حواله (د امریکا سیامي مجله ۱۹۴۰) داسې لیکلي دي:

" ګوندیفر – ابغان – رسمون"(Goundifer Abgan Rismaud)

خو فارسي ترجمه یې چې د سپرنګ لنګ له انګلیسي متن څخه شوې (د لرغون پېژندنې رپوټونه، ۴ ټوك، د شېراز چاپ) دا دري کلمې "وینده فرن – ابه ګان – رزمي ید"دي. په لومړې کلمه کې چې د جنګ د دې سردار نوم دی "وینده فرن" پهلوي او "ګوندیفر" یوناني دی. په دوهمه کلمه کې ابه ګان د یوناني د "ابګان" په مقابل کې راغي خو دریمه کلمه په غالب ګومان "رزمه + پت = رزمه ود = رزم پت" وه چې پت = بد = بذ = د = بیذ د یوې کلمې اصل بېلا بېلې املاګانې دي او د ویدي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنسکریت اوستازاړه "پتي" ته (چې د خاوند او بادار په معنی دی) رسېږي.

د "رزمي يد" املا د يوناني د "رزم + ود" په مقابل کې هم نموني لري، لکه طبري (۱ ټوک /۶۸۳ مخ) ليکي: د کياني يشتاسپ په وخت کې اووه لوی سرداران وو چې يو له هغو نه "مهکابيذ" د ګرګان په کليو کې و ، څرنګه چې د رزمه کلمه په زړه پارسي کې (Razma) او په اوستا کې (Razma) د جنګ د صف په معنی وه او رجه د سنسکريت له (Raji) سره سم (رده = صف) تر اوسه هم په پښتو کې له همدې ريښې نه ژوندی کلمه ده. نورسمه + ود يا رزمي + يد يا رزمه پت = رزم بد ، د جنګ سالار او سردار ته وايه شي او د رزمي يد املا به هم د طبري پر مهکابيذ باندې د قياس له مخې سمه وي.

(۲) د ظهير الدين بابر د کورنۍ د واکمنۍ په دوره کې تر ۹۰۰ هـ (۱۴۹۴ع) کال وروسته اکثرو تاريخ ليکونکو د افغانستان همدا ختيځه برخه تر

حسن ابدال پورې " روه" بللې ده چې محمد قاسم فرشته يې اورېده له هراته تر حسن ابدال پورې بولي او په پښتو ادبياتو کې هم د انوم ډېر راغلی دی.

په حقيقت کې دا نوم له ډېرې زړې زمانې څخه دود دی او په هندوستان کې يې افغانانو ته روهيله او د دوی استوګنځي ته روهيلکند وايه چې لا تر اوسه هم په هند کې مستعمل دی. د ملتان د جنوبي سيمې په پنجابي او ډېرو په بلوڅي لهجو کې روه د غره(کوه) په معنی د سليمان د غرونو له سلسلو څخه عبارت دی (پټانان د سراولف کېرو تاليف د لندن چاپ ، ۴۳۹مخ) .

(۳) دا کلونه ما د اوسنيو تر لاسه شويو اسنادو له مخې ليکلي چې حتما د افغان نوم تر دې هم زوړ دی.

PROPERTY OF ARIC Established 1989
PROPERTY OF ACKU
11633

(c) ketabton.com: The Digital Library

Afghan
And
Afghanistan

Author

Allama A.H. habibi

Published by

Sapi's Center for Pushto Research and Development

Peshawar..2001

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library